

KOLČNA DISPLAZIJA IN DRUGAČNA MEDICINA

Kolčna displazija, strah in trepet skrbnikov psov predvsem velikih pasem, še vedno zahteva žrtve, predvsem pri »čistokrvnih« potomcih brez rodovnika iz nekontroliranih legel

Eden od najbolj učinkovitih ukrepov, s katerimi uspešno zmanjšujemo delež te degenerativne, pretežno dedno pogojene bolezni, je dosledno izločanje psov in psic, nosilcev te hibe, iz vzreje. Strokovnjaki trdijo, da pri mladiču, pri katerem se lahko dokaže odsotnost kolčne (in komolčne) displazije v treh rodovih prednikov, praktično ni verjetnosti, da bi jo kuža podedoval. V novejšem času pa raziskave kažejo, da je problem veliko bolj celosten in je tudi prehranjevanje eden od odločujočih dejavnikov pri nastanku kolčne displazije.

Kaj je displazija (kolčnega in komolčnega) sklepa?

Beseda »dysplasia« pomeni motnjo v oblikovanju tkiv, napačen ali nenormalen razvoj in rast. Je dedna poligena bolezen (nagnjenost k displaziji je dedna v 25-ih %), kolčna displazija pa je lahko tudi pridobljena (75% v prvih 60 dneh življenja). Gre za degenerativno obolenje kolčnega sklepa, ki prizadene lahko vse strukture: sklepno jamico, glavico, mišice, vezi, tetive, hrustanec. Sklepna jamica postaja vse plitvejša, sklepna glavica pa vse bolj hrapava, vmesni prostor se povečuje. Vezi sčasoma postanejo vse bolj ohlapne, hoja je otežena in boleča. Psu, ki je zdrav, poskočen in živahen, lahko en sam napačen skok na nestabilno okončino povzroči izpah kolčne glavice in s tem močno spremeni življenje. Displazijo delimo na več stopenj od komaj opaznih sprememb, zaznavnih le pri pozornem odčitanju rentgenske slike do zelo resnih, ki jih opazimo, ko pes že težko vstane, šepa in izkazuje izrazito bolečino. Z leti nepravilno gibanje v displastičnem sklepu povzroči okvaro hrustanca in degenerativno vnetje sklepa (arthritis). Veterinarska medicina v določenih primerih priporoča kirurški poseg oziroma nadomestitev sklepa z umetnim. Uspešnost tovrstne rešitve je zelo visoka, vendar jo večina skrbnikov sprejema s skepto predvsem zaradi visokih stroškov.

Vitamin C kot preventiva

Že leta 1976 so v strokovnih veterinarskih krogih v ZDA poročali o uspešni preventivi z dodajanjem vitamina C pri osmih leglih nemških ovčarjev, kjer so imeli starši dokazano kolčno displazijo. Psicam so hrano obogatili s visoko dozo vitamina C in še nekaterimi dodatki k hrani v času brejosti, mladiče pa so oskrbovali z istimi dodatki do odraslosti. Recept se je izkazal za učinkovitega in se še vedno uspešno uporablja. Zakaj je vitamin C tako pomemben? Večina živali (z redkimi izjemami) proizvajajo svoj lastni vitamin C v jetrih, psi pa pri tej »proizvodnji« niso kdove kako uspešni, zato ga morajo dobiti z dodatki v prehrani. Zadostna količina vitamina C je pogoj za razvoj kolagena, enostavne beljakovine, ki je osnovni gradbeni element tetiv, kosti, hrustanca, mišic in veznega tkiva. Kolagen lahko primerjamo s cementom, ki drži celo telo skupaj. Vitamin C igra pomembno vlogo pri biokemični presnovi železa v telesu, da ta lahko omogoča tvorbo kolagena. Brez zadostne količine vitamina C se ta proces ne more odvijati.

Vsak je že preizkusil trditev, da stres usodno vpliva na raven vitamina C v telesu. Po večjih stresih, telesnih ali/in duševnih naporih se nas lahko zaradi padca odpornosti brez posebnega razloga loti čisto običajen prehlad... Pasji mladič, lahko trdimo, je tako rekoč od rojstva izpostavljen stresu: nanj vpliva novo okolje, ki mu je izpostavljen; ločitev od matere in ostalih mladičev zanj prav tako pomeni stresen dogodek; vnos kemičnih substanc, kot so cepiva in sredstva proti zajedavcem pomenijo toksični stres; fizični stres pa lahko predstavlja rast zobovja, odstranjevanje slednikov, kupiranje repa. Mladiči velikih pasem so dodatno izpostavljeni zaradi hitre rasti kosti. S pravilno prehrano breje psice in s prej omenjenimi dodatki, bogatimi z vitaminom C, ki ga dajemo mladičem, lahko v znatni meri posredno okrepimo vezivno tkivo in omogočimo zdrav razvoj sklepov.

Roger DeHaan, doktor veterinarske medicine, navaja podatek, da se danes kolčna displazija pojavi veliko prej kot pred nekaj leti. Mladiči v starosti šest mesecev lahko že trpijo za posledicami kolčne displazije medtem, ko so se prve težave včasih začele pri letu in pol, dveh

ali še pozneje. Trdi, da gre v 80-ih odstotkih za posledico nepravilne nizko kvalitetne prehrane s preveliko vsebnostjo beljakovin. Poleg spremembe prehrane je priporočljiva tudi zgodnja (pri starosti šestih mesecev) rentgenska diagnostika.

Ko nastopi bolečina

Med metode, ki se jih v svetu najpogosteje uporablja za lajšanje težav pri kolčni displaziji, prav gotovo prištevamo akupunkturo. Ta je iz alternativne metode prerasla v dopolnilno terapijo in je od vseh metod tradicionalne medicine prav gotovo najbolj sprejeta tako v konvencionalni humani medicini kot v veterinarski praksi. Stari zapiski trdijo, da so jo uporabljali pri zdravljenju slonov v Indiji že pred najmanj 3000 leti. Metodo se da pojasniti ne le na tradicionalni osnovi (pretok življenjske energije po meridianih, ki jih poznamo tudi pri živalih), ampak tudi na osnovi klasične medicine (biokemični procesi, ki se zaradi zabadanja iglic sprožijo v telesu). Na veselje slovenskih skrbnikov psov je akupunktura tudi pri nas, kljub redkim izkušenim veterinarjem, ki jo uporabljajo, že dosegljiva metoda.

V ZDA je prav tako pogosto uporabljena metoda tudi kiropraktika. Izvira iz teorije, da spremembe na hrbtenici, kjer se pretaka energija, vplivajo na pretok in s tem tudi povzročajo slabo, nezadostno delovanje ali celo disfunkcijo posameznih organov, ki se napajajo iz hrbtenjače. Z nežno manipulacijo hrbtenice izkušen kiropraktik delovanje telesa kot celote spet postavi v ravnovesje. Našteti metodi se uspešno kombinirata tudi z ostalimi metodami tradicionalne medicine, na primer s herbalno medicino, naturopatijo, homeopatijo.

Slednja ponuja cel spekter homeopatskih pripravkov, ki se uporabljajo ob različnih stanjih psa, ko gre za kolčno displazijo in artritis. Naštejmo samo nekatere:

1. **ARNICA MONTANA**: bolečina je močna, nenadna in podobna tisti ob poškodbi. Pes se zaradi strahu pred bolečino ne pusti prijati, prija mu mirovanje.
2. **BELLADONNA**: stanje se pojavi nenadoma, desna stran je bolj prizadeta kot leva, bolečina je tako močna, da pes okončine neprestano premika in je videti, da bi premikanje bolečino olajšalo. Enako velja za hojo. Okončina je kljub toploti psa hladna. Pes je zaradi bolečine razdražen, lahko celo agresiven.
3. **BRYONIA**: psu ustreza mirovanje, premikanje stanje poslabša. Prizadeta okončina je lahko otekla in topla. Pes je večkrat žejen, razdražljiv in mu ustreza počitek v miru.
4. **CALCAREA CARBONICA**: primerna je za pse velikih pasem, ki se okorno gibljejo. Ne ustrezata jim mraz niti vlaga, ki stanje še poslabšata. Prizadeta okončina je lahko prav tako hladna in vlažna.
5. **CALCAREA PHOSPHORICA**: za razliko od predhodnega pripravka je ta primeren za pse, ki so vitki. Noge dajejo vtis, da jih komaj nosijo. Stanje se jim poslabša ob spremembi vremena in predvsem v hladnem času.
6. **COLOCYNTIS**: se uporablja pri izraziti bolečini v kolku, pes pa pri hoji obrača okončino navznoter.
7. **PULSATILLA**: značilnost tega pripravka je, da se stanje poslabša z gretjem, izboljša pa na hladnem. Ko pes naredi prve korake, je bolečina močna, s časom pa se pes razgiba in bolečina popusti (enako stanje velja za uporabo pripravka RHUS TOX). Pes, ki je prizadet, običajno izteguje noge, slabo se počuti v zaprtem, toplen in zatohlem prostoru.

Izkušnje, dobre odločitve in napake

Kljub skrbno načrtovanemu nakupu moje psičke pri preverjenem vzreditelju me je neprijetno presenetila vest, da je njena sestra pri dobrega pol leta starosti pristala na seznamu (vse bolj redkih) bernijev s hudimi gibalnimi težavami kot posledico kolčne displazije. Naša naslednja naloga je bila kontrolno slikanje kolkov, ki je potrdilo zle slutnje. Psička je kljub svoji živahnosti, odsotnosti bolečine ali kakršnega koli drugega sumljivega znaka kolčne displazije dobila prav to diagnozo. Ker je bila deležna enake hrane, nege in pazljivosti kot drugi pasji mladiči v naši družini, si ni bilo mogoče razlagati vzrokov za tako hudo stanje in seveda neobetavno napoved. Z razlago se pravzaprav nismo ukvarjali, dosledno pa smo upoštevali nasvete veterinarja: sprehod izključno na vrvi je bil naslednje štiri mesece dolg le 10 minut in največ štirje na dan so bili. Odpadlo je prešerno norenje z drugimi psi, ki bi lahko

povzročili poškodbo vezi v kolčnem sklepu. Nemudoma smo pričeli s podporno terapijo s prehranskimi dodatki, ki so organizem oskrbeli z zadostno količino vitamina C, Omega kislinami, glukozaminom...in nenazadnje: s pravilno kombinacijo in doziranjem homeopatskih pripravkov smo vzpodbudili organizem, da je ojačal kostno, hrustančno in vezivno tkivo. Psičko smo seveda odpeljali na sterilizacijo. Rentgenska kontrola po štirih mesecih je bila razveseljiva in skupaj z veterinarjem smo bili navdušeni.

Na kaj bi morali biti pozorni od vsega začetka? Na mestih, kjer se družijo mladiči in odrasli psi različnih pasem in velikosti, so igre in preizkušanje fizičnih sposobnosti razposajenih mladih psov lahko dvorezen meč. Po eni strani gre za nujno socializacijo, navajanje na družbo drugih psov, na obnašanje in na odnose, ki so več kot pomembni za nadaljnjo vzgojo, po drugi strani pa teh stikov ne moremo natančno nadzorovati, še manj pa preprečiti morebitnih poškodb.

Kako naprej? Naša psička občasno še vedno dobi dodatke hrani, ki jo oskrbujejo s potrebnimi snovmi za jačanje sklepov. Njena teža je vedno pod nadzorom, saj bi vsak odvečen kilogram po nepotrebnem obremenil gibalni aparat. Nebrzdano igranje s težjimi in večjimi psi je še vedno prepovedano. Sprehodi so redni, vsakodnevni, a le po ravnem terenu in trajajo največ 45 minut z vmesnim počitkom, če se ji to zdi potrebno. S prikupno pojavo, odlično kondicijo in bleščečim izgledom je samozavestna, živahna in tako ji tudi kakšen skok čez prepovedano oviro rade volje odpustimo.

Pravi razlog kolčne displazije ni poznan!

Kolčna displazija ob rojstvu mladiča ni prisotna, ampak se razvije naknadno.

Mojca Sajovic

Viri: Viri: Martin Zucker: Veterinarians' Guide to Natural Remedies for Dogs; Don Hamilton, DVM: Homeopathic Care for Dogs and Cats; Denise Flaim: The Holistic Dog Book; Richard H.Pitcairn, DVM, RhD: Dr. Pitcairn's Complete Guide to Natural Health for Dogs & Cats